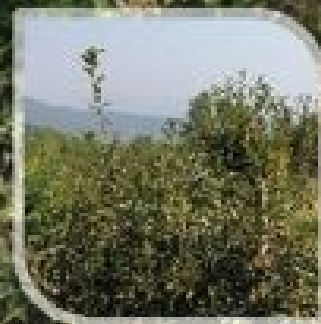

ชาน้ำมัน

คู่มือการผลิตชาน้ำมัน

ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่
สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คู่มือการผลิตชาน้ำมัน

ISBN: 978-974-436-954-3

ที่ปรึกษา:

นายสมบัติ ตงเต้า
นางสาวศิริพร วรกุลดำรงชัย
นางสุภัทรา เลิศวัฒนาเกียรติ
นายศรุต สุทธิอารมย์
นายชูชาติ วัฒนวรรณ

นายทวีศักดิ์ แสงอุดม

รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพืชสวน
ผู้เชี่ยวชาญด้านไม้ผล สถาบันวิจัยพืชสวน
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการ
หลังการเก็บเกี่ยว และแปรรูปผลิตผลเกษตร
ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการ สถาบันวิจัยพืชสวน

คณะผู้จัดทำ:

นายอนันต์ ปัญญาเพิ่ม
นางสาวฉัตต์นภา ชมอาวุธ
นางศศิธร วรปิติรังสี
นายสุเมธ พากเพียร
นางสาวนารานู โขติอิมอุดม
นางสาวศิริภรณ์ จรินทร์
นางสุภาภรณ์ สาชาติ
นางสาวมณีทิพย์ ขุนทอง

ผู้อำนวยการศูนย์เกษตรหลวงเชียงใหม่
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สงวนลิขสิทธิ์

สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร
50 พหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 0-2579-0583, 0-2940-5484 โทรสาร 0-2561-4667

พิมพ์ : ครั้งที่ 1 (กุมภาพันธ์ 2565)

จำนวน: 22 เล่ม

พิมพ์ที่ :

การ์นต์ GUARANTEE 165/212 ต. พิมพ์ราช อ. บางบัวทอง จ. นนทบุรี
โทรศัพท์ 081 846 6369

ประเทศไทยเริ่มดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับชาน้ำมันตั้งแต่ปี 2546 จากพระราชดำริในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำหรับกรมวิชาเกษตรเริ่มดำเนินการวิจัยและพัฒนาชาน้ำมันในปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา ดังนั้นในการจัดทำคู่มือการผลิตชาน้ำมัน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่เรื่องชาน้ำมัน ได้แก่ พันธุ์ การปลูกและดูแลรักษา การตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่ม การขยายพันธุ์ การใส่ปุ๋ย แมลงศัตรู การเก็บเกี่ยว และการนำไปใช้ประโยชน์ ทางผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป

ศิริพร วรรณดำรงชัย

(นางสาวศิริพร วรรณดำรงชัย)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพืชสวน

สารบัญ

ลักษณะและความสำคัญของชาน้ำมัน	1
พันธุ์ชาน้ำมันที่มีศักยภาพ	2
การขยายพันธุ์ชาน้ำมัน	6
การปลูกและการดูแลรักษาชาน้ำมัน	9
การตัดแต่งกิ่ง	9
การใส่ปุ๋ย	10
แมลงศัตรูชาน้ำมันที่สำคัญและการป้องกันกำจัด	11
โรคที่สำคัญในชาน้ำมันและการป้องกันกำจัด	14
การเก็บเกี่ยว	16
การนำไปใช้ประโยชน์	18
บรรณานุกรม	22

ลักษณะและความสำคัญของชาน้ำมัน

ชาน้ำมัน (Camellia Oil Tea) เป็นพืชในสกุลชา (Genus *Camellia*) เป็นพืชผสมข้าม มีแหล่งกำเนิดที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งได้มีงานวิจัยด้านการปรับปรุงพันธุ์ชาน้ำมันเริ่มตั้งแต่ปี 2507 ถึงปัจจุบัน เป็นพืชน้ำมันที่มีความสำคัญติดอันดับหนึ่งใน 4 ชนิด (มะกอกน้ำมัน มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน ชาน้ำมัน) โดยมีคุณค่าของน้ำมันเป็นที่รู้จักกันในนามของ “น้ำมันมะกอกแห่งทวีปเอเชีย” มีคุณประโยชน์หลายด้าน ได้แก่ ทดแทนพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม น้ำมันสำหรับบริโภคเพื่อสุขภาพ และเวชสำอาง กากน้ำมันไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบของยาฆ่าแมลง สารทำความสะอาด อาหารสัตว์ ปุ๋ยอัดเม็ด และกะลาชาน้ำมันใช้ประโยชน์ในรูปแบบของถ่านให้ความร้อน เป็นต้น ซึ่งแต่ละปีประเทศไทยนำเข้ากากชาในปริมาณมาก

พืชตระกูลชาที่มีการปลูกเพื่อหีบน้ำมันได้แก่ *C. oleifera*, *C. meiocarpa*, *C. vietnamensis*, *C. yuhsiensis*, *C. octopetala*, *C. reticulate*, *C. polyodonta*, *C. chekangoleosa*, *C. semiserrata* chi, *C. saluensis*, *C. yunnanensis*, *C. tsaii*, *C. amplexicaulis* (Bitard) coh., *C. crapnelliana* Tutcher, *C. gauchowensis* chang, และ *C. gigantocarpa* Hu et Huang. เป็นต้น

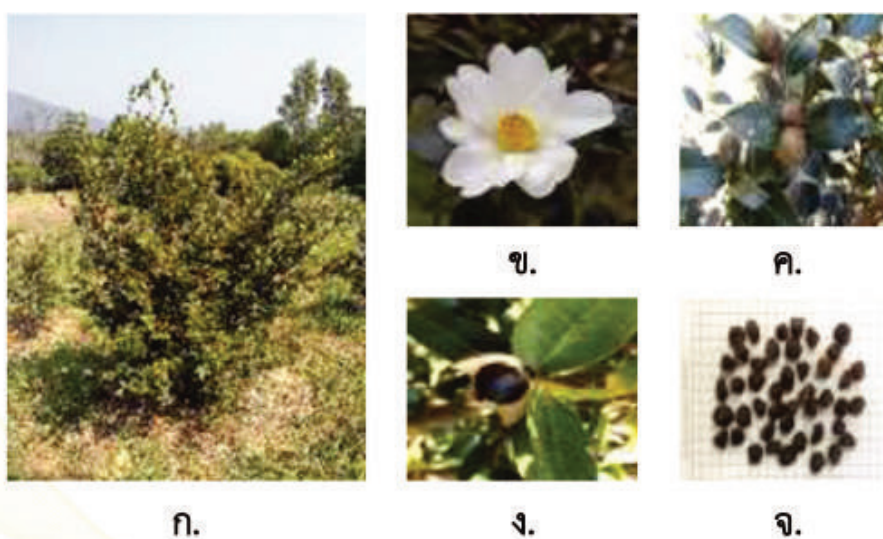

พันธุ์ชาน้ำมันที่มีศักยภาพ

พันธุ์ชาน้ำมันที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้ เปลือกผลบาง เมล็ดใหญ่ มีปริมาณน้ำมันสูง (มากกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักผล และมากกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักเมล็ดแห้ง) ทรงพุ่มเตี้ยแผ่กว้าง การออกดอกพร้อมกันและติดผลสม่ำเสมอ บริเวณหลังใบ ลำต้น และกิ่ง มีขน และต้านทานต่อโรค พบว่า พันธุ์ชาน้ำมันที่มาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีศักยภาพ จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ *Camellia oleifera* และ *Camellia gauchowensis*. Chang. (ภาพที่ 1-8) ดังนี้

ภาพที่ 1 ก. ต้นพันธุ์ชาน้ำมัน *Camellia oleifera* No.4
ข. ลักษณะดอก ค.-ง. ลักษณะผล จ. ลักษณะเมล็ด

ภาพที่ 2 ก. ต้นพันธุ์ชาน้ำมัน *Camellia oleifera* No.23
ข. ลักษณะดอก ค.-ง. ลักษณะผล จ. ลักษณะเมล็ด

ก.

ข.

ค.

ง.

จ.

ภาพที่ 3 ก. ต้นพันธุ์ชาน้ำมัน *Camellia oleifera* No.26

ข. ลักษณะดอก ค.-ง. ลักษณะผล จ. ลักษณะเมล็ด

ก.

ข.

ค.

ภาพที่ 4 ก. ต้นพันธุ์ชาน้ำมัน *Camellia oleifera* N0.27

ข.-ค. ลักษณะผล

ก.

ข.

ค.

ง.

จ.

ภาพที่ 5 ก. ต้นพันธุ์ชาน้ำมัน *Camellia oleifera* No.40
ข. ลักษณะดอก ค.-ง. ลักษณะผล จ. ลักษณะเมล็ด

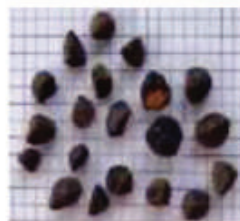
ก.

ข.

ค.

ง.

ภาพที่ 6 ก. ต้นพันธุ์ชาน้ำมัน *Camellia oleifera* No.53
ข. ลักษณะดอก ค. ลักษณะผล ง. ลักษณะเมล็ด

ก.

ข.

ค.

ง.

จ.

ภาพที่ 7 ก. ต้นพันธุ์ชาน้ำมัน *Camellia oleifera* No.166

ข. ลักษณะดอก ค. ลักษณะผล ง.-จ. ลักษณะเมล็ด

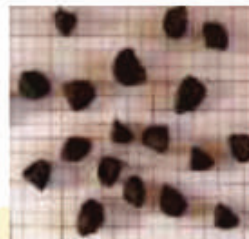
ก.

ข.

ค.

ง.

ภาพที่ 8 ก. ต้นพันธุ์ชาน้ำมัน *Camellia gauchowensis chang*. GC-21

ข. ลักษณะดอก ค. ลักษณะผล ง. ลักษณะเมล็ด

การขยายพันธุ์ชาน้ำมัน

ชาน้ำมันเป็นพืชผสมข้าม จึงขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ โดยวิธีเสียบยอดพันธุ์ดี มี 3 วิธี คือ วิธีเสียบยอดในระยะต้นอ่อน (Hypocotyl grafting) วิธีเสียบยอดบนต้นต่อที่มีอายุ 1-2 ปี และ วิธีเสียบยอดบนต้นต่อที่อายุมาก

1. วิธีเสียบยอดในระยะต้นอ่อน (Hypocotyl grafting)

นำเมล็ดที่ผ่านการเก็บรักษา (ห้ามโดนแสงแดดโดยตรง บรรจุในถุงพลาสติก เก็บไว้ในตู้เย็นที่มีอุณหภูมิ 1-5 องศาเซลเซียส) ที่มีสีเมล็ดเข้ม เมื่อนำเมล็ดมาลอยน้ำหากจมแสดงว่าเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์ จึงนำมาเพาะในกระบะทรายที่เปียกพอหมาดๆ แล้วกลบทับด้วยทรายที่เปียกให้ความหนาประมาณ 10 เซนติเมตร ทิ้งไว้ประมาณ 2-3 อาทิตย์ถึงจะงอก ทิ้งไว้ประมาณ 2 เดือน ซึ่งต้นอ่อนจะมีความยาวจากยอดถึงราก 20-25 เซนติเมตร นำมาเสียบยอดพันธุ์ดี แล้วย้ายปลูกลงแปลงดูแลจนต้นอายุ 1-2 ปี ถึงจะนำไปปลูก

ก.

ข.

ค.

ง.

จ.

ฉ.

ช.

ซ.

ณ.

- ภาพที่ 9** ก. เพาะเมล็ดในกระบะทราย
- ข. นำต้นอ่อนล้างทำความสะอาด แช่น้ำยาฆ่าเชื้อรา และล้างให้สะอาด
- ค. ลักษณะกิ่งพันธุ์ที่เหมาะสมคือ มีใบไม่แก่และอ่อนจนเกินไป จำนวน 4-5 ช่อ ยาว 8-10 เซนติเมตร
- ง. กิ่งพันธุ์ให้ตัดส่วนบนให้ห่างจากข้อ 0.5 เซนติเมตร ส่วนล่างจากข้อให้ใช้ใบมีดผ่ากิ่งห่างจากข้อ 0.5 เซนติเมตร แล้วฉีกเนื้อให้ยาว 1.5 เซนติเมตร ทั้งสองด้านของกิ่ง ตัดส่วนของใบที่เหลือครึ่งหนึ่ง นำไปแช่ในน้ำสะอาด เพื่อเตรียมการเสียบยอด
- จ. ส่วนของต้นอ่อน ตัดให้ยาวจากส่วนสะสมอาหาร 2 เซนติเมตร และตัดให้ยาวจากส่วนสะสมอาหาร 5 เซนติเมตร
- ฉ. ใช้ใบมีดกรีดผ่าแบ่งครึ่งส่วนต้นต่อให้มีรอยกรีดยาว 1.5 เซนติเมตร
- ช. เชื่อมรอยต่อระหว่างต้นต่อกับยอดพันธุ์ดีด้วยแผ่นอลูมิเนียม
- ซ. ปลุกในแปลงใช้ดินล่างกลบทับดินหนา 5 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น 2.5 เซนติเมตร ระหว่างแถว 5 เซนติเมตร ให้ส่วนของรากลงดิน ให้บริเวณที่เสียบยอดโผล่พ้นดินมาเล็กน้อยรดด้วยน้ำยากันเชื้อราและแบคทีเรีย
- ฅ. ควบคุมความชื้นภายใต้อุโมงค์พลาสติกหลังค้ำต่ำ ที่มีการติดตั้งระบบน้ำ

2. วิธีเสียบยอดบนต้นต่อที่มีอายุ 1-2 ปี

โดยเตรียมต้นต่อที่อายุ 1-2 ปี ทำการตัดยอดต้นต่อทิ้ง แล้วใช้ใบมีดกรีดผ่าแบ่งครึ่งส่วนต้นต่อให้มีรอยกรีดยาว 1.5 เซนติเมตร เสียบยอดพันธุ์ดีลงบนต้นต่อที่เตรียมไว้ ดูแลรักษาจนต้นแข็งแรง ถึงจะนำลงปลูก

ก.

ข.

ค.

- ภาพที่ 10** ก. ต้นต่ออายุ 1-2 ปี ข. ใช้ใบมีดกรีดผ่าแบ่งครึ่งส่วนต้นต่อให้มีรอยกรีดยาว 1.5 เซนติเมตร
- ค. ต้นพันธุ์

3. วิธีเสียบยอดบนต้นตอที่มีอายุมาก

โดยเสียบยอดพันธุ์ดีจำนวน 3 กิ่งต่อต้นตอ จากนั้นคลุมด้วยถุงพลาสติกแล้วครอบด้วยกาบไม้หรือใบไม้แห้ง เพื่อป้องกันไม่ให้ถูกทำลายด้วยแสงแดด ซึ่งจะเสียบยอดในเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน

ก.

ข.

ค.

ง.

จ.

ฉ.

- ภาพที่ 11** ก. เตรียมต้นตอ โดยตัดให้มีความสูง 50-60 เซนติเมตร จากพื้นดิน
ข. เตรียมกิ่งพันธุ์ดีให้ตัดส่วนบนให้ห่างจากข้อ 0.5 เซนติเมตร ส่วนล่างจากข้อให้ใช้ใบมีดผ่าน กิ่งห่างจากข้อ 0.5 เซนติเมตร แล้วฉีกเนื้อให้ยาว 1.5 เซนติเมตร ทั้งสองด้านของกิ่ง ตัดส่วนของใบที่เหลือครึ่งหนึ่ง นำไปแช่ในน้ำสะอาด เพื่อเตรียมการเสียบยอด
ค. เสียบยอดพันธุ์ดีจำนวน 3 กิ่งต่อต้นตอ
ง. และ จ. คลุมกิ่งด้วยถุงพลาสติกแล้วครอบด้วยกาบไม้หรือใบไม้แห้ง
ฉ. ต้นพันธุ์ดี

การปลูกและดูแลรักษาชาน้ำมัน

ส่วนใหญ่ปลูกพื้นที่ตามไหล่เขา ระยะปลูก 3x4 เมตร หลุมลึก 50x50x50 เซนติเมตร รองกันหลุมด้วยปุ๋ยมูลสัตว์ (ขี้วัว, ขี้ไก่ และขี้หมู) ช่วงปลูกที่เหมาะสม คือ เดือน ธันวาคม ชาน้ำมันเป็นพืชผสมข้ามต้น ดังนั้นต้องมีการปลูกหลายพันธุ์ร่วมกันเพื่อช่วยผสม เกสร ปกติแนะนำให้ปลูก 5 สายพันธุ์ต่อพื้นที่

ภาพที่ 12 ก.-ข. สภาพแปลงปลูกชาน้ำมันในประเทศจีน

การตัดแต่งกิ่ง

การตัดแต่งกิ่ง ไม่ควรตัดในฤดูใบไม้ผลิ ควรตัดแต่งกิ่งช่วงฤดูฝน วิธีการตัดคือ ตัดให้ ไกล่บริเวณตา ตัดกิ่งที่มุมแคบ แบบทรงเปิด (Open) ตัดแต่งเมื่อต้นปลูกสูงจากพื้น 50 เซนติเมตร เหลือกิ่งหลัก 3-5 กิ่ง แต่ละกิ่งเหลือประมาณ 2 ตา ช่วงออกดอก ควรปลิดดอก อ่อนบริเวณปลายยอดออกบ้าง

ก.

ข.

ก.

ข.

ค.

ง.

ภาพที่ 13 ก. และ ข. ตัดปลายยอดเมื่อต้นมีความสูง 50 เซนติเมตร
ค.-ง. ควบคุมให้มีกิ่งหลัก 3-5 กิ่ง แต่ละกิ่งมี 2 ตา

การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยแบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกคือ อายุ 1-3 ปี เป็นช่วงระยะการเจริญเติบโต ทางลำต้นในปีที่ 1 และปีที่ 2 หลังปลูก ใส่ปุ๋ย 46-0-0 อัตรา 22 กิโลกรัม/ไร่ ปุ๋ย 18-46-0 อัตรา 9 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ย 0-0-60 อัตรา 20 กิโลกรัม/ไร่ โดยแบ่งใส่ 4 ครั้ง ๆ ละเท่า ๆ กันในเดือนมีนาคม มิถุนายน กันยายน และธันวาคม และช่วงที่สอง เมื่อต้นอายุ 4 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงระยะให้ผลผลิต ใส่ปุ๋ย 46-0-0 อัตรา 40 กิโลกรัม/ไร่ ปุ๋ย 18-46-0 อัตรา 28 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ย 0-0-60 อัตรา 40 กิโลกรัม/ไร่ แบ่งใส่ 4 ครั้ง ๆ ละเท่า ๆ กันในเดือนมีนาคม มิถุนายน กันยายน และธันวาคม ทั้งนี้ช่วงที่มีการออกดอกควร พ่น Ca-B อัตรา 10-20 มิลลิลิตร/น้ำ 20 ลิตร ทุก 7-10 วัน จำนวน 8 ครั้ง (ตารางที่ 1)

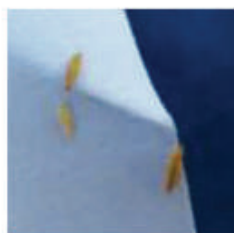

ตารางที่ 1 คำแนะนำการใส่ปุ๋ยขาน้ำมัน *Camellia* spp. เมื่ออายุ 1-8 ปีหลังจากปลูก

ปีที่	ปุ๋ย	ปริมาณปุ๋ย (กรัม/ต้น/ปี)	ช่วงเวลาและปริมาณการใส่ปุ๋ย			
			มีนาคม	มิถุนายน	กันยายน	ธันวาคม
			กรัม/ต้น			
1-3	46-0-0	220	55	55	55	55
	18-46-0	90	22.5	22.5	22.5	22.5
	0-0-60	200	50	50	50	50
4-8	46-0-0	400	100	100	100	100
	18-46-0	280	70	70	70	70
	0-0-60	400	100	100	100	100

หมายเหตุ ช่วงที่มีการออกดอก ฟัน Ca-B (แคลเซียมโบรอน) อัตรา 10-20 มิลลิลิตร/น้ำ 20 ลิตร ทุก 7-10 วัน จำนวน 8 ครั้ง

แมลงศัตรูขาน้ำมันที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

ภาพที่ 14 ลักษณะการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟพริก

1. เพลี้ยไฟพริก (Chili thrips)

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Scirtothrips dorsalis* Hood

วงศ์: Thripidae

อันดับ: Thysanoptera

ลักษณะของเพลี้ยไฟพริก

เป็นแมลงขนาดเล็ก ลำตัวยาวประมาณ 1-2 มิลลิเมตร ตัวอ่อนสีเหลือง ตัวเต็มวัยสีน้ำตาลปนเหลือง ขอบปีกมีขนเป็นแผง

ลักษณะการทำลาย

ตัวเต็มวัยวางไข่ในเนื้อเยื่อพืช ทั้งระยะตัวอ่อนและตัวเต็มวัยทำลายพืช โดยดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อน ตาดอก ดอก และผลอ่อน ทำให้ยอด และใบอ่อนหงิกงอ ใบแห้งกรอบ ไม่เจริญเติบโต ขอบใบม้วน เป็นรอยสะเก็ดสีน้ำตาล ถ้าระบาดรุนแรงอาจทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโตได้ มักพบระบาดในช่วงเปลี่ยนฤดู จากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว

การป้องกันกำจัด

หมั่นสำรวจการระบาดอย่างสม่ำเสมอ ถ้าพบเพียงเล็กน้อย ให้ตัดส่วนที่พบแมลงไปเผาทำลาย เพราะเพลี้ยไฟมักอยู่รวมกันเป็นกลุ่มบริเวณส่วนอ่อนของพืช ถ้าพบระบาดรุนแรง ให้พ่นสารฆ่าแมลงตามคำแนะนำ

2. ผีเสื้อข้าวโพด

(Tropical warehouse moth)

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Cadra cautella* (Walker, 1863)

วงศ์: Lepidoptera

อันดับ: Pyralidae

ภาพที่ 15 ลักษณะการเข้าทำลายของผีเสื้อข้าวโพด

ลักษณะของผีเสื้อข้าวโพด

เป็นผีเสื้อกลางคืนขนาดเล็ก สีเทา ลำตัวยาวประมาณ 13 มิลลิเมตร เมื่อกางปีกกว้าง 12-16 มิลลิเมตร ปีกคู่หน้ามีแถบชอกแข็งสีดำพาดขวางปีก 2 แถบ ปีกคู่หลังสีขาวใสมีเกล็ดสีน้ำตาลเทาบริเวณขอบปีกเล็กน้อย เพศเมียวางไข่ประมาณ 250 ฟอง ตามรอยแตกแยกของเมล็ดหรือกระสอบบรรจุเมล็ด ไข่มีสีขาวหรือสีชมพู ขนาด 0.30 มิลลิเมตร ระยะไข่ 3-6 วัน ตัวหนอนมีสีขาวปนเทา ลำตัวยาว ระยะหนอน 22-24 วัน จึงเข้าดักแด้ในปลอกที่สร้างขึ้น ระยะดักแด้ 7-8 วัน ตัวเต็มวัยมีอายุ 3-5 วัน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส ตลอดวงจรชีวิตใช้เวลา 29-33 วัน

ลักษณะการเข้าทำลาย

ระยะหนอนทำลายพืช โดยตัวหนอนกัดกินและอาศัยอยู่ภายในเมล็ด สามารถพบหนอนได้หลายตัวในหนึ่งเมล็ด เมื่อหนอนโตเต็มที่จะชักใยอยู่ระหว่างเมล็ดและบนผิวเมล็ด เพื่อเข้าดักแด้ ทำให้เมล็ดติดกันเป็นก้อน เมื่อมีปริมาณการทำลายสูงจะทำให้เมล็ดเสื่อมคุณภาพ

ศัตรูธรรมชาติ

- เชื้อแบคทีเรีย *Bacillus thuringiensis* (Kurstaki)
- แตนเบียนหนอน *Bracon hebetor* (Hymenoptera: Braconidae)
- แตนเบียนหนอน *Habrobracon* sp. (Hymenoptera: Braconidae)

- แตนเบียนหนอน *Anisopteromalus calandrae* (Hymenoptera: Pteromalidae)
- ไรตัวห้า *Blattiscocius tarsalis* (Berlese) (Acari: Ascidae)

การป้องกันกำจัด

- 1) เก็บผลชาน้ำมันตามกำหนดเวลาการเก็บเกี่ยว ไม่ปล่อยให้ผลแห้งหรือแตกคาคัน รวมถึงเก็บผลที่ร่วงหล่นในแปลงทำลายทิ้ง เพื่อป้องกันไม่ให้ผีเสื้อมาวางไข่
- 2) ทำความสะอาดโรงเก็บและอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำผลผลิตเข้าเก็บรักษา
- 3) ตากเมล็ดชาน้ำมันในโรงเรือนแบบปิด เพื่อป้องกันผีเสื้อมาวางไข่ และหมั่นตรวจเช็ค รอยทำลาย โดยสังเกตจากมูลหนอนและเส้นใยระหว่างเมล็ดที่หนอนสร้างเพื่อเข้าดักแด้
- 4) เก็บเมล็ดชาน้ำมันที่อุณหภูมิ -20 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 2 ชั่วโมง ทำให้ไข่และ หนอนไม่สามารถมีชีวิตรอดได้
- 5) ตัดแต่งทรงพุ่มชาน้ำมันให้โปร่ง รักษาความสะอาดของแปลงปลูก รวมทั้งกำจัด วัชพืช เพื่อไม่ให้เป็นที่หลบอาศัยของผีเสื้อ

3. หนอนเจาะลำต้นชาน้ำมัน (Bark borer)

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Squamura disciplaga* (Swinhoe, 1901)

วงศ์: Lepidoptera

อันดับ: Metarbelidae

ภาพที่ 16 ลักษณะการเข้าทำลายของ หนอนเจาะลำต้นชาน้ำมัน

ลักษณะหนอนเจาะลำต้นชาน้ำมัน

เป็นผีเสื้อกลางคืนขนาดกลาง เมื่อกางปีกกว้าง 28-30 มิลลิเมตร ปีกสีขาวครีม มีจุดสีน้ำตาลเข้มที่กลางปีกหนึ่งจุด และจุดสีน้ำตาลเทากระจายจากอยู่ทั่วไป หัวและลำตัว ปกคลุมด้วยขนฟูสีน้ำตาล ท้องสีขาวครีม มีกลุ่มขนสีน้ำตาลที่ด้านบนของท้องปล้องแรก และ ขนสีน้ำตาลอ่อนแผ่ออกเป็นพู่ที่ท้องปล้องสุดท้าย เพศเมียวางไข่เป็นฟองเดี่ยวบนผิวเปลือก ไม้ หนอนมีสีน้ำตาลอ่อน แผ่นแข็งบนสันหลังสีน้ำตาลเข้ม ตลอดวงจรชีวิตใช้เวลาประมาณ 3-4 เดือน

ลักษณะการเข้าทำลาย

ระยะหนอนทำลายพืช เมื่อฟักออกจากไข่ หนอนจะทำลายเปลือก โดยการทะกัดกินเปลือกของลำต้นชาน้ำมัน ตัวหนอนจะอาศัยอยู่ในอุโมงค์ที่อยู่บริเวณกิ่งและลำต้นชาน้ำมันที่สร้างจากเส้นใยผสมกับมูลที่ขับถ่ายออกมา หรืออาศัยบริเวณง่ามกิ่ง หรือลำต้น โดยมีพฤติกรรมกินอาหารในเวลากลางคืนและหยุดกินตอนกลางวัน เมื่อตัวหนอนโตเต็มที่จะเจาะเป็นรูตื้นๆ เพื่อเข้าดักแด้ ตัวเต็มวัยไม่ทำลายพืช

การป้องกันกำจัด

1) ตัดแต่งทรงพุ่มชาน้ำมันให้โปร่ง และรักษาความสะอาดของแปลงปลูก รวมทั้งกำจัดวัชพืช เพื่อไม่ให้เป็นที่หลบอาศัยของผีเสื้อ

2) เก็บทำลายหนอนที่อาศัยอยู่ในอุโมงค์ที่บริเวณลำต้นและกิ่ง ส่วนหนอนที่อาศัยอยู่ในรูให้ใช้ลวดเกี่ยวลำตัวออกมาเพื่อทำลาย ไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี ซึ่งไม่สะดวกและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกชาน้ำมันซึ่งอยู่บริเวณไหล่เขา และเพื่อเป็นการลดพิษภัยที่จะมีผลต่อตัวเกษตรกรและมลพิษที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

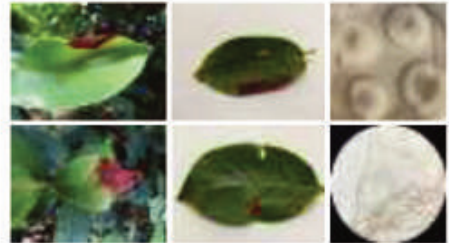
โรคที่สำคัญในชาน้ำมันและการป้องกันกำจัด

1. โรคใบจุดสีน้ำตาล หรือแอนแทรกโนส

(Brown blight, Anthracnose)

เชื้อสาเหตุ: เชื้อรา *Colletotrichum* spp. และ

เชื้อรา: *Gloeosporium theae sinensis*

ภาพที่ 17 ลักษณะการเข้าทำลายของโรคใบจุดสีน้ำตาลในชาน้ำมัน และเชื้อสาเหตุของโรค

การแพร่ระบาด

สปอร์ของเชื้อสามารถติดไปกับน้ำ ลม สามารถแพร่ระบาดได้ดีเมื่อความชื้นสูง

ลักษณะอาการของโรค

เริ่มจากเกิดเป็นจุดสีน้ำตาล ขอบแผลสีเหลือง ต่อมาจุดจะขยายใหญ่และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มหรือดำ แผลมีลักษณะเป็นวงแหวน เนื้อเยื่อใบที่เป็นโรคจะแห้งตาย หากอาการรุนแรง จะทำให้ใบร่วง และอาจมีจุดเล็ก ๆ สีดำกระจายอยู่บนแผล โรคนี้มักเกิดกับใบและยอดอ่อน

การป้องกันกำจัด

หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเริ่มพบอาการผิดปกติควรรีบกำจัดใบที่ติดเชื้อ และเศษซากที่หล่นลงมา นำไปเผาทำลายนอกแปลงปลูก

สารชีวภัณฑ์ : ไตโครเดอร์มา, บาซิลลัส ซับทิลิส

สารเคมีที่ใช้ : เบนโนมิล (benomyl) ใช้สลับกับสารประกอบทองแดง เช่น คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) (ตามอัตราที่แนะนำ) ควรใช้สลับกลุ่มกัน

2. โรคใบจุดสีเทา (Camellia-Leaf Spots, Grey blight, Leaf blight)

เชื้อสาเหตุ: เชื้อรา *Pestalotia* sp. และ

เชื้อรา *Phyllosticta* sp.

ภาพที่ 18 ลักษณะการเข้าทำลาย
ของโรคใบจุดสีเทาในชาน้ำมัน

การแพร่ระบาด

สปอร์ของเชื้อสามารถติดไปกับน้ำ ดินหรือวัสดุปลูก สามารถแพร่ระบาดได้ดีเมื่อความชื้นสูง

ลักษณะอาการของโรค

เริ่มแรกเป็นแผลจุดเล็ก ๆ สีน้ำตาล จากนั้นขยายใหญ่ขึ้นเป็นสีเทา ขนาดไม่แน่นอน ขอบแผลสีน้ำตาล อาจจะมีจุดเล็ก ๆ สีดำกระจายอยู่บนแผล มักเกิดในใบชาแก่

การป้องกันกำจัด

ดูแลแปลงปลูกให้ระบายน้ำ และอากาศได้ดี หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเริ่มพบอาการแรกๆ ควรรีบกำจัดใบที่ติดเชื้อ และเศษซากที่หล่นลงมา นำไปเผาทำลายนอกแปลงปลูก

สารชีวภัณฑ์: ไตโครเดอร์มา, บาซิลลัส ซับทิลิส

สารเคมีที่ใช้: ใช้สารป้องกันเชื้อรา เช่น เบนโนมิล (benomyl) แคปแทน (captan) คาร์เบนดาซิม (carbendazim) หรือ แมนโคเซบ (mancozeb) (ตามอัตราที่แนะนำ) ควรใช้สลับกลุ่มกัน

3. โรคนใบไหม้ Ramorum

(Ramorum Leaf Blight and Shoot Dieback)

เชื้อสาเหตุ: เชื้อรา *Phytophthora ramorum*

ภาพที่ 19 ลักษณะอาการของโรคนใบไหม้จากเชื้อรา *Phytophthora ramorum* บนใบชาน้ำมัน (*Camellia japonica*)

การแพร่ระบาด

สปอร์ของเชื้อสามารถติดไปกับน้ำ ดิน หรือวัสดุปลูก สามารถแพร่ระบาดได้ดีเมื่อมีความชื้นสูง หรือมีการระบายไม่ดี

ลักษณะอาการของโรค

เริ่มเข้าทำลายที่ใบล่างของต้นก่อน เป็นแผล ข้ำฉ่ำน้ำ ที่บริเวณเส้นใบ และก้านใบ ทำให้ใบร่วงหล่น น้อยครั้งจะแสดงอาการบริเวณขอบใบ หากเชื้อเข้าทำลายในระยะออกดอก จะทำให้ตาดอกเน่า ในบางครั้งจะเกิดอาการแห้งตายบริเวณปลายยอดลงมา

การป้องกันกำจัด

รดน้ำเฉพาะช่วงเช้า ดูแลพื้นที่ไม่ให้มีน้ำขัง อากาศถ่ายเทสะดวก หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเริ่มพบอาการแรก ๆ ควรรีบกำจัดใบที่ติดเชื้อ และเศษซากที่หล่นลงมานำไปเผาทำลายนอกแปลงปลูก

สารชีวภัณฑ์ : ไตโครเดอร์มา, บาซิลลัส ซับทิลิส

สารเคมีที่ใช้ : ใช้สารป้องกันเชื้อรา เช่น แคปแทน (cabtan) คาร์เบนดาซิม (carbendazim) หรือ แมนโคเซบ mancozeb (ตามอัตราที่แนะนำ) ควรใช้สลับกลุ่มกัน

การเก็บเกี่ยว

ชาน้ำมันเริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุประมาณ 3 ปี วิธีเก็บเกี่ยวผลผลิต คือ เก็บผลชาน้ำมันอายุหลังจากดอกบาน 9-10 เดือน โดยการสังเกตผลที่สุกแก่และมีปริมาณน้ำมันสูงจะไม่มีขนปกคลุม ผิวด้านไม่เรียบ สีผิวจะออกเป็นสีเขียวเหลืองหรือน้ำตาลเหลือง และเมล็ดเริ่มแตกให้คัดเลือกผลเสียทิ้ง ผึ่งให้แห้งจนผลแตกในโรงเรือนที่มีหลังคา แยกเมล็ดออกจากเปลือกและคัดเมล็ดเสียทิ้ง ตากเมล็ดชาให้เหลือความชื้นประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ เมล็ดชา

ก่อนเข้าโรงงานควรมีความชื้นประมาณ 8-10 เปอร์เซ็นต์

ภาพที่ 20 ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวเมล็ดขาน้ำมัน

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของผลและเมล็ด

การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของผลและเมล็ดเกิดขึ้นหลังจากที่ขาน้ำมันติดผลสมบูรณ์แล้ว รังไข่เปลี่ยนเป็นสีเขียวอ่อนและมีขนขึ้นปกคลุมอย่างหนาแน่นทั่วทั้งผล บริเวณก้นผลมีก้านเกสรเพศเมียสีน้ำตาลติดอยู่ จากนั้นสีผลจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลและเข้มขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นสีน้ำตาลแดงเมื่ออายุผล 90 วัน หลังดอกบาน จากนั้นสีผลค่อยๆ จางลงพร้อมกับขนที่ปกคลุมอยู่บริเวณผลเริ่มห่างออกจากกันเนื่องจากผลที่ใหญ่ขึ้น และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเทาเมื่อผลแก่ ขนที่ปกคลุมบริเวณผลหายไป ผิวผลแห้งและสาบมือ บางผลจะมีรอยปริแตกที่ก้นผล ถ้าปล่อยทิ้งไว้ระยะหนึ่งเมล็ดจะกระเด็นร่วงออกมาจากผล ส่วนของเมล็ดและเนื้อในเริ่มมีการสร้างเมื่อผลอายุ 120 วันหลังดอกบาน เปลือกหุ้มเมล็ดสีขาว ไม่แข็ง เนื้อในสีเหลืองใส หลังจากนั้นเปลือกหุ้มเมล็ดเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแดง เริ่มจากบริเวณ micropyle แล้วค่อยๆ ขยายขึ้นมาเรื่อยๆ พร้อมๆ กัน กับการเริ่มแข็งตัวของเปลือกหุ้มเมล็ด จนกระทั่งเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแดงทั่วทั้งเมล็ดภายใน 180 วัน หลังดอกบาน และหลังจากนั้นเปลือกหุ้มเมล็ดเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำและแข็งตัวเต็มที่เมื่อเมล็ดแก่ (300 วัน

หลังดอกบาน) ส่วนเนื้อในเปลี่ยนเป็นสีเหลืองครีม ภายในผลพบเมล็ดตั้งแต่ 1-8 เมล็ด ส่วนใหญ่มี 1-4 เมล็ด

ภาพที่ 21 ผลชาน้ำมัน 4 -10 เดือน

ตั้งนั้นอายุการเก็บเกี่ยวผลชาน้ำมันที่เหมาะสมควรเก็บเกี่ยวที่อายุ 7 เดือนขึ้นไป เพราะจะมีปริมาณน้ำมันสูง สามารถสังเกตได้จากผิวที่เปลือกผลชาน้ำมันจะเงาและไม่มีขน บาง ผลเริ่มมีรอยปริที่ก้นผลผลมีสีน้ำตาลแดงอมเขียวอ่อน (RHS2015 144A Strong Yellow Green และ 175A Moderate Reddish Brown) มีขนาดผลเฉลี่ย 28.55-34.62 มิลลิเมตร ผลสดน้ำหนัก 1 กิโลกรัมจะมีจำนวน 46-57 ผล แต่ที่อายุ 9-10 เดือน ซึ่งอาจทำให้น้ำเข้าไปในผล ทำให้เมล็ดชาน้ำมันเสียหายเกิดการปนเปื้อนของเชื้อราได้ เพราะช่วงเดือนกันยายน และตุลาคมยังคงมีฝนตกอยู่

ลักษณะเมล็ดชาน้ำมัน

เมล็ดชาน้ำมันมีสีน้ำตาลเข้ม (RHS2015 N200A Dark Greyish Yellowish Brown) เนื้อในเมล็ดมีสีเหลืองอมเขียวอ่อน (RHS2015 2C Light Yellow Green) และเมื่อนำเมล็ดชาที่ได้จากผลชาน้ำมันอายุ 10 เดือน ไปวิเคราะห์ปริมาณน้ำมัน พบว่ามีปริมาณน้ำมัน 29.28 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ซึ่งเป็นปริมาณที่สามารถนำไปผลิตน้ำมันได้

ภาพที่ 22 การเปลี่ยนสีของเมล็ดชาน้ำมันที่อายุต่าง ๆ

การนำไปใช้ประโยชน์

เมล็ดชาน้ำมันจัดเป็นพืชน้ำมันชนิดหนึ่ง น้ำมันเมล็ดชาเป็นน้ำมันบริโภคที่มีคุณภาพสูง มีสีใส มีสารโภชนาการสูง มีสารสำคัญที่มีบทบาทในการนำไปใช้ได้หลากหลาย และมีองค์ประกอบกรดไขมันคล้ายน้ำมันมะกอก (olive oil) จึงมีการใช้เป็นน้ำมันสำหรับประกอบอาหาร (cooking oil) ใช้ในอุตสาหกรรมการผลิต มาคารีน สบู่ โลชั่น น้ำมันใส่ผม น้ำมัน

น้ำมันหล่อลื่นและสี น้ำมันเมล็ดชา

- วิตามินอีสูง
- สารซาโปนิน ใช้ในยาป้องกันโรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าเชื้อรา
- สารโพลีฟีนอลที่มีสรรพคุณในการปกป้องผิว ป้องกันความเสียหายจากแสงยูวี ป้องกันริ้วรอย รอยย่น และสิว
- สาร squalene ที่มีความสามารถในการปรับภูมิคุ้มกันโรคช่วยลดความเสี่ยงของโรคต่างๆ เช่น หัวใจ หลอดเลือด มะเร็ง และเบาหวาน
- ฟอสฟอรัส แมกนีเซียม แคลเซียม เหล็ก และแมงกานีส สามารถเก็บได้ดีที่อุณหภูมิห้อง และเก็บได้นานโดยไม่ต้องเติมสารกันหืน

การศึกษาคุณสมบัติทางเคมี ฟิสิกส์ คุณค่าทางโภชนาการของน้ำมันเมล็ดชา

นำน้ำมันเมล็ดชาจากโรงงานผลิตน้ำมันเมล็ดชาในประเทศ และน้ำมันเมล็ดชาที่จำหน่ายในท้องตลาดมาวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมี ฟิสิกส์ และคุณค่าทางโภชนาการ

ตารางที่ 2 คุณสมบัติทางเคมี ฟิสิกส์ของน้ำมันเมล็ดชา

คุณสมบัติทางเคมี ฟิสิกส์	น้ำมันเมล็ดชา ผลิตในประเทศ*	น้ำมันเมล็ดชาที่ จำหน่ายในท้องตลาด*
Acid value (mgKOH/g)	0.31 - 0.34	0.11 - 0.16
Peroxide value (meq/kg)	4.00 - 4.48	5.09 - 7.82
Iodine value (Wijs)	84.97 - 86.20	85.21 - 85.52
Saponification value (mgKOH/g)	187.00 - 194.20	181.44 - 193.96
Unsaponifiable matter (%)	0.23 - 0.74	0.58 - 0.87
Refractive index (n_{D40})	1.4605	1.4600
Relative Density (25°C/water20°C)	0.900 - 0.904	0.901 - 0.903
Color (cell 5 1/4" Lovibound)	10Y 0.7R - 10Y 1R	5Y0.7R
Melting point (°C)	-7	-7
Smoke point (°C)	200 - 220	210 - 220
Flash point (°C)	320 - 330	320
Phosphorus (%)	<0.01	<0.01

คุณสมบัติทางเคมี ฟิสิกส์	น้ำมันเมล็ดชา ผลิตในประเทศ*	น้ำมันเมล็ดชาที่ จำหน่ายในท้องตลาด*
B-carotene (mg/kg)	0.58 - 0.83	0.56 - 0.86
Vitamin E (alpha-tocopherol, mg/100g)	2.66	15.20
Fatty Acid Compositions (g/100g sample)		
Palmitic acid (C16:0)	12.72	8.64
Stearic acid (C18:0)	2.39	2.92
Oleic acid (C18:1)	69.21	76.07
Linoleic acid (C18:2)	10.74	7.70
Linolenic acid (C18:3)	0.26	-
Eicosenoic acid (C20:1)	0.28	0.26

* กลุ่มวิจัยและพัฒนาการแปรรูปผลิตผลเกษตร กองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร

การใช้ประโยชน์ saponin ในกากชา

1. ใช้กำจัดหอยศัตรูพืชหลายชนิด ได้แก่

1.1 หอยเชอรี่ (golden apple snail, *Pomacea canaliculata*) เป็นหอยศัตรูพืชน้ำเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว บัว ผักบุ้ง เป็นต้น ใช้กากชาน้ำมันกำจัดหอยเชอรี่ อัตรา 2.5 กิโลกรัม/ไร่ หวานให้ทั่วแปลงนาข้าวเมื่อพบหอยเชอรี่ระบาด ขณะใช้ต้องมีระดับน้ำในนาสูงประมาณ 5 เซนติเมตร และรักษาระดับน้ำให้คงที่เป็นเวลาอย่างน้อย 3 วัน

1.2 หอยอำพัน (Amber snail, *Succinea* sp.) เป็นหอยศัตรูที่สำคัญในสวนกล้วยไม้ กัดทำลายทุกส่วนของกล้วยไม้ ใช้กากชาน้ำมันกำจัดหอย อัตรา 5 กิโลกรัม/ไร่ หวานให้ทั่วแปลงเมื่อพบหอยอำพันระบาด หรือใช้สารสกัดสกัดกากชาน้ำมัน อัตรา 4 กิโลกรัม/น้ำ 100 ลิตร (ต้ม 30 นาที กรองกากชาออก) นำสารสกัดไปพ่นให้ถูกตัวหอยจนทั่วแปลง

1.3 หอยเจดีย์ใหญ่ (*Prosopea walker* (Benson)) หอยเจดีย์เล็ก (*Lamellaxis gracilis*) หอยดักดาน (*Cryptozona siamensis*) หอยสาริกา (*Sarika* sp.) เป็นหอยศัตรูพืชผักไม้ดอกไม้ประดับ ใช้กากชาน้ำมันกำจัด อัตรา 5 กิโลกรัม/ไร่ หวานให้ทั่วแปลง

1.4 ทากเล็บมือนาง (*Pamarion siamensis*) หอยดักดาน (*Cryptozona siamensis*) หอยสาริกา (*Sarika* sp.) เป็นหอยศัตรูไม้ผล ได้แก่ มะละกอ แก้วมังกร ลองกอง เป็นต้น ใช้

กากขำน้ำมันกำจัด อัตรา 5 กิโลกรัม/ไร่ หวานให้ทั่วแปลง ถ้าอยู่บนต้นไม้ผลพ่นด้วยสารสกัด
กากขำน้ำมัน อัตรา 4 กิโลกรัม/น้ำ 100 ลิตร (ต้ม 30 นาที กรองกากขำออก) นำสารสกัดไป
พ่นให้ถูกตัวหอยจนทั่วต้น

2. ใช้กำจัดปลาในบ่อกุ้ง โดยใช้ 2 ครั้ง/ปี อัตราที่ใช้ saponin 10 กก./น้ำ 500 ลิตร/พื้นที่
1 บ่อ (1 ไร่) หมัก 1 คืน กรองเอาเฉพาะน้ำหมัก ไปราดให้ทั่วบ่อพัก ส่วนกากที่เหลือนำไปฝัง
กลบให้ห่างจากฟาร์ม

ก.

ข.

- ภาพที่ 23 ก. ชื่อวัดถุอันตราย ซาโปนิน (Saponin) 10 เปอร์เซ็นต์ ชื่อทางการค้า ที-ซาโปนิน ยี่ห้อ
ภัทรพัฒน์ ผู้ผลิต/แหล่งผลิต ศูนย์วิจัยและพัฒนาขำน้ำมันและพืชน้ำมัน มูลนิธิชัยพัฒนา
ข. ชื่อวัดถุอันตราย ซาโปนิน (Saponin) 12 เปอร์เซ็นต์ ชื่อทางการค้า ที-ซาโปนิน ยี่ห้อ
กุ่มมังกร ผู้ผลิต/แหล่งผลิต ประเทศจีน

บรรณานุกรม

- นารายณ์ โชติอิมอุดม และสมพล นิลเวศน์. 2560. การศึกษาดัชนีการเก็บเกี่ยวชาน้ำมัน. ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. 12 หน้า.
- สุเมธ พากเพียร ฉัตรดนภา ช่มอาวุธ นารายณ์ โชติอิมอุดม และอิทธิพล บรรณาการ. 2564. ศึกษาชนิด ลักษณะการเข้าทำลาย และการแพร่ระบาดของแมลงศัตรูชาน้ำมัน. ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. 18 หน้า.
- ศศิธร วรปิติรังสี วิมล แก้วสีดา วีระ วรปิติรังสี นารายณ์ โชติอิมอุดม ฉัตรดนภา ช่มอาวุธ สุภัทรา เลิศวัฒนาเกียรติ และสิริพร มะเจี้ยว. 2564 . การจัดการดินและปุ๋ยเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตชาน้ำมัน. ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย. สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. 11 หน้า.
- สุปรียา สุขเกษม และวิไลศรี ลิ้มปพยอม. 2559. การศึกษาคุณภาพเมล็ดชาน้ำมัน (*Camellia oleifera*) และน้ำมันเมล็ดชา. วารสารวิชาการเกษตรปีที่ 34 ฉบับที่ 3. 270-286.
- สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช. 2560. แมลงศัตรูชาน้ำมันที่สำคัญปี 2560. กรมวิชาการเกษตร. 15 หน้า.
- อมรา ชินภูติ บุญญวดี จิระวุฒิ อัจฉราพร ศรีจินดานุ สุพี วนศิริกุล และเนตรา สมบูรณ์ แก้ว. 2558. การศึกษาการปนเปื้อนของเชื้อรา และสารพิษจากเชื้อราของผลผลิตชาน้ำมันในขบวนการหลังการเก็บเกี่ยว. กองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร. กรมวิชาการเกษตร. 10 หน้า
- อุทัย นพคุณวงศ์ พิจิตร ศรีปินตา สมพล นิลเวศน์ และฉัตรดนภา ช่มอาวุธ. 2556. โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาชาน้ำมันในประเทศไทย และประเทศจีน (Collaboration Project of Camellia Oil Tea Development in Thailand and China : หมายเลข 19-511J): ปี พ.ศ. 2553-2555) ใน รายงานการปฏิบัติงานโครงการวิจัยร่วมและพัฒนาภายใต้ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการไทย-จีน ฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ (สพร.). 50 หน้า.
- Xiaohua Yao. , Kailiang Wang., Huadong Ren and Yongqing Cao. 2010. *Camellia oleifera*. Joint Research and Development Project under the Sino – Thai Agricultural Cooperation : Collaboration Project of Camellia Oil Tea Development in Thailand and China project 19-511J.

ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่
สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Chiang Mai Royal Agricultural Research Center (CMRARC)
Horticultural Research Institute (HRI), Department of Agriculture (DOA)
313 Moo.12, Nongkruai, Hangdong, Chiangmai 50230, Thailand
Tel. 053 114133-36 Fax. 053 114072
E-mail: royala@doa.in.th Website: <http://doa.go.th/hc/cmrrarc/>